

Begrippenlijst kwalitatief onderzoek Hoofdstuk 1

Lijst van belangrijke termen op alfabetische volgorde

Algemeen (*generic*) kwalitatief onderzoek (p. 24)

Een vorm van kwalitatief onderzoek waarbij elementen van verschillende tradities om pragmatische redenen door elkaar gebruikt worden en er geen sprake is van een duidelijke keuze voor een bepaalde onderzoekstraditie.

Beschrijven (p. 33)

Weergeven wat er is, aangeven hoe iets in elkaar zit.

Betekenisgeving (p. 31)

De manier waarop mensen in hun dagelijks leven constructies hanteren die hen in staat stellen gebeurtenissen en ervaringen te begrijpen. Mensen zullen zich op basis van deze constructies gedragen.

Casestudy (gevalsstudie) (p. 21)

Het bestuderen van een geval (casus) in de natuurlijke context, waarbij de onderzoeker erop let informatie te verkrijgen op verschillende niveaus, zoveel mogelijk methoden van dataverzameling probeert te gebruiken en de context waarin de casus is ingebed poogt te bestuderen.

Emic perspective (p. 32)

Deze benaming, afkomstig uit de culturele antropologie, duidt het perspectief aan van de onderzochte personen. Om dit perspectief te leren kennen, probeert de onderzoeker zich te verplaatsen in de positie van de onderzochten.

Etic perspective (p. 32)

Het theoretisch perspectief van de onderzoeker waarmee deze naar het onderwerp van onderzoek kijkt.

Etnografie (p. 21)

Een onderzoek waarbij een culturele groep wordt geportretteerd. De etnografische onderzoeker gebruikt diverse methoden van dataverzameling zoals *participerende observatie* en *interviewen*.

Gatekeeper (p. 21)

Een persoon die bij een etnografie zorgt voor toegang tot de te bestuderen groep en die soms ook meedenkt over de beste manier om data te verzamelen en de verkregen data te analyseren.

Gefundeerde theoriebenadering (p. 22)

Een vorm van kwalitatief onderzoek waarbij een theorie wordt opgebouwd door fasen van dataverzameling en -analyse af te wisselen. Data worden meestal verzameld door middel van interviews.

Hypothese (p. 17)

Uit een theorie afgeleide veronderstelling aan de hand waarvan die theorie getoetst wordt, waarbij vóór de toetsing vaststaat welke begrippen en variabelen hiervoor moeten worden gemeten.

Inductieve analysemethode (p. 34)

Een manier van analyseren van onderzoeksgegevens waarbij de gegevens in eerste instantie belangrijker zijn dan de bestaande, relevante literatuur.

Interpretatieve variant (van kwalitatief onderzoek) (p. 20)

Kwalitatief onderzoek waarin de onderzoeker zich richt op de betekenissen die mensen aan hun omgeving geven. Deze betekenissen worden afgeleid uit wat de onderzochte personen zeggen en doen. De sociale werkelijkheid wordt opgevat als het product van de uitwisseling van betekenissen die zij aan hun omgeving geven.

Kwalitatief onderzoek (p. 27)

Onderzoek waarbij de onderzoeker zich richt op de betekenis die mensen geven aan hun sociale omgeving en hoe ze zich op basis hiervan gedragen. De onderzoeker gebruikt methoden die het mogelijk maken om het onderwerp van onderzoek vanuit het perspectief van de onderzochten te leren kennen. Het doel is het onderwerp van onderzoek te beschrijven en mogelijk te verklaren.

Kwantitatief onderzoek (p. 15)

Onderzoek waarbij de onderzoeker veelal theoriegestuurd een onderwerp bestudeert met zo mogelijk gestandaardiseerde meetinstrumenten. Doorgaans

worden de gegevens in getallen uitgedrukt en statistisch verwerkt. De onderzoekseenheden worden bij voorkeur aselekt gekozen uit de onderzoekspopulatie met het doel de bevindingen te kunnen generaliseren naar de gehele populatie.

Naturalistisch onderzoek (p. 33)

Het doen van waarnemingen door de onderzoeker, terwijl hij deelneemt aan de normale gang van zaken bij de onderzochten. Het begrip wordt wel gebruikt als synoniem voor kwalitatief onderzoek.

Open onderzoeksprocedure (p. 33)

De uitvoering van het onderzoek vindt plaats aan de hand van een onderzoeksplan. Kenmerkend voor kwalitatief onderzoek is dat niet alles van tevoren is vast te leggen in een plan, maar dat de onderzoeker enkele beslissingen neemt tijdens het onderzoek. Deze flexibiliteit is nodig omdat het onderzoek plaatsvindt in een veld met onverwachte gebeurtenissen.

Opvatting van onderzoek (p. 18)

Het geheel van aannamen en vooronderstellingen over de sociale werkelijkheid en, in het verlengde daarvan, over de wijze waarop men door middel van onderzoek de werkelijkheid kan leren kennen (zie ook: paradigma).

Paradigma (p. 18)

Een geheel van bij elkaar horende, wetenschapsfilosofische ideeën over de wijze waarop onderzoek in het algemeen dient te worden aangepakt.

Paradigmatische keuze (p. 39)

Een keuze voor een type onderzoek, bijvoorbeeld kwantitatief of kwalitatief onderzoek, die is gebaseerd op een bepaalde opvatting over hoe onderzoek in het algemeen dient te worden aangepakt (ook wel: een paradigma).

Pragmatische keuze (p. 39)

Een keuze voor een type onderzoek voortkomend uit praktische redenen en voorwaarden waaronder het onderzoek wordt uitgevoerd, zoals de vraagstelling, de onderzoekspopulatie en de beschikbare middelen, tijd en menskracht.

Sociale constructie (p. 32)

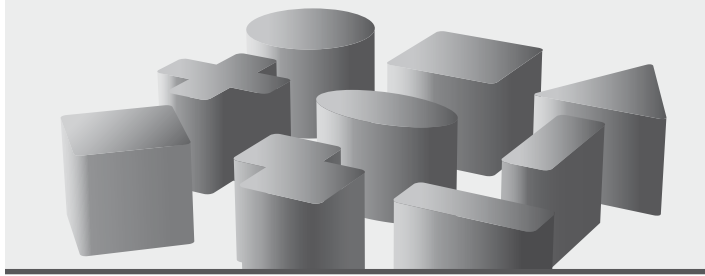
De door mensen geformuleerde, binnen een samenleving geldende opvattingen over een bepaald fenomeen of het proces van de formering van deze opvattingen binnen een samenleving.

Structurele variant (van kwalitatief onderzoek) (p. 19)

Een werkwijze binnen het kwalitatief onderzoek, waarbij de communicatie en het gebruik van taal centraal staan.

Verklaren (p. 34)

Aangeven waarom iets op een bepaalde manier in elkaar zit, verklaren wordt voorafgegaan door beschrijven.

Begrippenlijst kwalitatief onderzoek

Hoofdstuk 2

Lijst van belangrijke termen op alfabetische volgorde

Aselecte trekking (p. 48)

Willekeurige selectie van onderzoekseenheden bij het trekken van een steekproef uit een onderzoekspopulatie, ook wel random selectie genoemd. Het doel is een statistisch representatieve steekproef te verkrijgen met betrekking tot de relevante variabelen in het onderzoek.

Beschrijvende vragen (p. 42)

Vragen die gesteld worden met als doel de onderzoeker inzicht te verschaffen in het wat en hoe van een verschijnsel. Het gaat om de elementen of aspecten van een verschijnsel die voor het onderwerp van onderzoek belangrijk zijn.

Bracketing (p. 47)

Het door de onderzoeker zoveel mogelijk buiten beschouwing laten van eerder gelezen literatuur bij aanvang van de empirische dataverzameling, ook wel 'tussen haakjes zetten' genoemd.

Datamanagement (p. 60)

De systematische, adequate archivering (*storage and retrieval*) van gegevens en van bestanden die de onderzoeker tussentijds produceert, zoals voorlopige analyses en memo's.

Doelgerichte selectie (*purposive sampling*) (p. 50)

Selectie van onderzoekseenheden op bepaalde, inhoudelijke, voor de populatie representatieve kenmerken die voor het onderzoek relevant zijn.

Doelstelling (p. 44)

Het doel dat de onderzoeker wil bereiken met het doen van zijn onderzoek. Wat is de reden dat de onderzoeker zijn vraagstelling wil beantwoorden?

Empirische kennis (p. 44)

Kennis over de ervaringswereld, bijvoorbeeld bestaande uit beschrijvingen van de sociale werkelijkheid.

Ethische commissie (p. 54)

Formeel samengestelde commissies die aan de hand van officiële criteria beoordelen onder welke voorwaarden een onderzoek wordt uitgevoerd en in hoeverre de baten van een onderzoek opwegen tegen de lasten die er voor de deelnemers tegenover staan.

Ethische richtlijnen (p. 56)

Richtlijnen die bedoeld zijn om de onderzoeker een leidraad te bieden en verplichtingen op te leggen met betrekking tot wat hij wel en niet mag doen met deelnemers aan het onderzoek.

Fundamenteel onderzoek (p. 44)

Onderzoek dat primair gericht is op de verzameling van wetenschappelijke kennis, met als doel om meer te weten te komen over een onderwerp.

Gestructureerd interview (p. 57)

Interview waarbij de vragen, de vraagvolgorde, de formulering van de vragen en de antwoordcategorieën van tevoren vaststaan.

Halfgestructureerd interview (p. 57)

Interview waarbij een lijst van te behandelen vragen en/of onderwerpen bestaat, maar waarbij de onderwerpen, de vraagvolgorde en de vraagformulering, niet geheel vastliggen en de antwoorden open zijn.

Inclusiecriteria (p. 49)

Een set criteria die bepaalt welke onderzoekseenheden wel en niet tot de onderzoekspopulatie behoren.

Kwalitatief interview (p. 55)

Een methode van dataverzameling waarbij niet strikt wordt vastgehouden aan van tevoren geformuleerde vragen over een bepaald onderwerp (niet-gestandaardiseerd), maar waarbij gebruik wordt gemaakt van een lijst met onderwerpen. Zodoende kan de onderzoeker het interview aanpassen aan de loop van het gesprek. Vormen van het kwalitatief interview zijn het ongestructureerd en het semi- of half-gestructureerd interview.

Maximalisatie (p. 49)

Het kiezen voor een onderzoeksveld waar het onderwerp van onderzoek zich het sterkst openbaart om de vraagstelling te beantwoorden.

Onderzoeksvoorstel (p. 40)

Een beschrijving van de opzet van het onderzoek die is bedoeld voor de onderzoeker, diens onderzoeksteam en voor derde partijen die bij het onderzoek betrokken moeten (of kunnen) worden.

Open onderzoeksbenadering (p. 43)

Een flexibele onderzoeksopzet waarbij keuzen in het onderzoek worden genomen tijdens de uitvoering van het onderzoek als reactie op wat zich voordoet in het veld.

Participerende observatie (p. 55)

Een methode van dataverzameling waarbij de onderzoeker door deelname aan het sociale leven van de onderzochten waarnemingen doet (zie ook: veldwerk).

Patronen (of regelmatigigheden) (p. 45)

Een set theoretische veronderstellingen over relaties tussen categorieën, die geen complete theorie vormen, maar onderling wel samenhangen.

Praktijkgericht onderzoek (p. 44)

Onderzoek dat primair beoogt kennis te verkrijgen die kan bijdragen aan de aanpak van een praktijkprobleem van een direct aanwijsbare persoon of organisatie.

Richtinggevende begrippen (*sensitizing concepts*) (p. 47)

De belangrijkste begrippen die uit een literatuurstudie naar voren zijn gekomen, en die de onderzoeker gebruikt als zoeklicht bij de dataverzameling. De begrippen maken de onderzoeker gevoelig voor wat belangrijk is in het onderzoek.

Statistische generalisatie (p. 48)

Het doen van uitspraken over de gehele onderzoekspopulatie op basis van de resultaten van een steekproef. Via statistische berekeningen kan worden nagegaan hoe waarschijnlijk het is dat de vindingen in de steekproef ook gelden voor de populatie als geheel.

Theoretische generalisatie (p. 53)

Op basis van de resultaten van een doelgericht samengestelde steekproef uitspraken doen over de gehele onderzoekspopulatie. Ter onderscheiding van sta-

tistische generalisatie gaat het niet om frequenties en correlaties, maar om de geldigheid van concepten en samenhangen (zie ook: maximalisatie).

Theoretische selectie (p. 51)

Een vorm van doelgerichte selectie die eruit bestaat dat de onderzoekseenheden gedurende het onderzoek worden gekozen op basis van de voorlopige analyses. De onderzoeker verwacht bij deze nieuw geselecteerde eenheden antwoorden te kunnen vinden op de op dat moment relevante vragen in het onderzoek.

Topiclijst (p. 58)

Interviewinstrument dat wordt gebruikt in een kwalitatief interview en bestaat uit een lijst van te behandelen onderwerpen, vragen en aandachtspunten die relevant zijn voor de beantwoording van de onderzoeksvragen. Ook wel conversatiehandleiding of vragenlijst genoemd.

Uitzonderingsgevallen (p. 52)

Doelgericht zoeken naar eenheden waar de verwachting over een bepaald verschijnsel niet opgaat. Ook wel afwijkende gevallen of negatief bewijs genoemd. Het aantreffen van uitzonderingsgevallen kan aanleiding zijn om alternatieve of aanvullende verklaringen te formuleren.

Veldnotities (p. 56)

Aantekeningen die worden gemaakt tijdens het veldwerk. Er wordt wel onderscheid gemaakt tussen drie vormen: observatienotities met waarnemingen en methodologische en theoretische notities met respectievelijk methodische reflecties en analytische bevindingen van de onderzoeker (zie ook: memo's).

Veldwerk (p. 55)

Dataverzameling die plaatsvindt in alledaagse situaties in plaats van in laboratoria of andere door de onderzoeker gecontroleerde situaties.

Verklarende vragen (p. 42)

Vragen die gesteld worden met als doel de onderzoeker inzicht te verschaffen in het waarom van een verschijnsel en in de verbanden tussen de elementen ervan.

Verzadiging (p. 52)

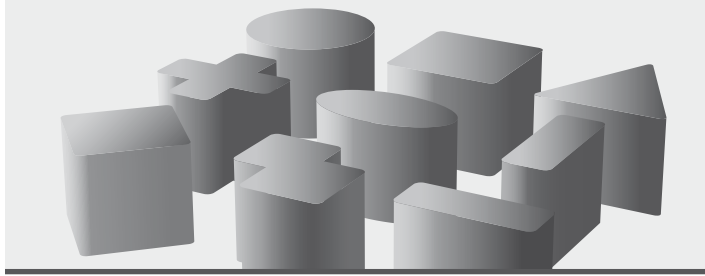
Wanneer onderzoekers bij het verzamelen van hun data bij nieuwe gevallen geen nieuwe informatie meer verkrijgen over de voor hen relevante onderwerpen en vragen. In de verschillende fasen van de analyse kan het uitgangspunt hiervoor verschillen.

Vorbewerking van gegevens (*data preparation*) (p. 60)

Het bewerken van de ruwe data, met als doel ze geschikt te maken voor de analyse, bijvoorbeeld transcriberen.

Vraagstelling (p. 41)

De centrale vraag die de onderzoeker wil beantwoorden met zijn onderzoek. Meestal wordt de vraagstelling opgesplitst in deelvragen.

Begrippenlijst kwalitatief onderzoek

Hoofdstuk 3

Lijst van belangrijke termen op alfabetische volgorde

Analyseren (p. 63)

De uiteenraffeling van de gegevens over een bepaald onderwerp in categorieën, het benoemen van deze categorieën met begrippen, en het aanbrengen en toetsen van relaties tussen de begrippen in het licht van de probleemstelling.

Analytische inductie (p. 78)

Een zoekstrategie, ontwikkeld door Znaniecki, om de best passende structuur in het onderzoeksmateriaal te vinden, teneinde een verschijnsel te definiëren of om oorzaak en gevolg van bepaald gedrag te bepalen.

Code (p. 66)

Een samenvattend label dat de onderzoeker toekent aan een of meer fragmenten in de gegevens.

Confrontatie (p. 74)

Een deelproces van analytische inductie, waarbij wat reeds bekend is uit de literatuur en uit de reeds verzamelde en geanalyseerde gegevens, wordt afgezet tegen nieuw verzamelde gegevens. Met het doel om 'dat wat al bekend verondersteld werd' bij te stellen en om nieuwe veronderstellingen te formuleren.

Constante vergelijking (p. 75)

De permanente vergelijking van gegevens die de basis vormt voor de vorming en afbakening van categorieën en de relaties tussen de categorieën. De onderzoeker zoekt doelgericht naar vergelijkingsgevallen om zijn analyse te versterken door middel van theoretische selectie.

Cyclisch onderzoeksproces (p. 73)

Onderzoeksopzet waarbij dataverzameling en -analyse elkaar afwisselen en de twee activiteiten elkaar beïnvloeden. Het wordt ook wel een spiraalvormig, iteratief of hermeneutisch onderzoeksproces genoemd.

Exploratief vermogen (p. 73)

De mogelijkheid om tijdens het onderzoek nieuwe sporen te volgen die relevant lijken voor de vraagstelling om zo het onderzoeksobject beter te verkennen.

Fragmenteren (p. 63)

Het bedachtzaam en op interpretatieve wijze uiteenleggen van de gegevens in betekenisvolle eenheden.

Geforceerde modellering (*forcing*) (p. 80)

De toepassing van een vaststaande structuur of mal op de data. Door Glaser gebruikt naar aanleiding van het *coding paradigm* zoals Strauss dat voorstond.

Generatie (p. 74)

Een deelproces van analytische inductie, waarbij nieuwe ideeën en hypothesen gegenereerd worden op basis van de uitkomst van de confrontatie tussen wat al bekend was en nieuw verzamelde gegevens.

Kernbegrip (p. 69 en 112)

Het begrip dat de onderzoeker veronderstelt centraal te staan in de uitkomsten van het onderzoek. Ook wel kerncategorie of kernconcept genoemd.

Lineair onderzoeksproces (p. 73)

Onderzoeksopzet waarbij de fasen van dataverzameling en -analyse strikt van elkaar zijn gescheiden en na elkaar plaatsvinden.

Memo's (p. 71)

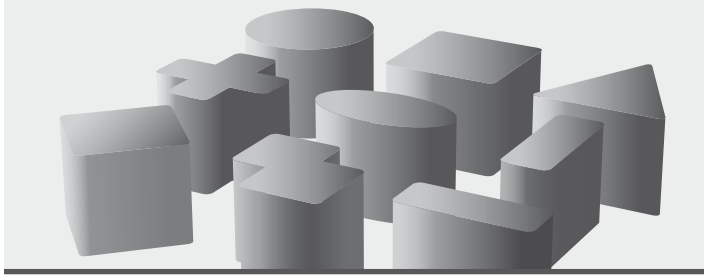
Notities of aantekeningen van observaties (observatiememo's), van beslissingen in het onderzoek (methodologische memo's) en de conceptuele ontwikkeling van het onderzoek (theoretische memo's).

Structureren (p. 64)

Het bedachtzaam en op interpretatieve wijze ordenen van de betekenisvolle eenheden die tijdens het fragmenteren zijn gevormd. Deze activiteit kan leiden tot de vorming van een samenhangend theoretisch model. Ook wel synthetiseren, integreren, recombineren of modelleren genoemd.

Theoretische sensitiviteit (p. 80 en p. 110)

Het vermogen van de onderzoeker om de onderzoeksgegevens te interpreteren vanuit bestaande en vernieuwende theoretische invalshoeken. Ook wel theoretische gevoeligheid genoemd.

Begrippenlijst kwalitatief onderzoek

Hoofdstuk 4

Lijst van belangrijke termen op alfabetische volgorde

Axiaal coderen (p. 98)

In de resultaten van de open codering worden hoofdcategorieën aangewezen waar de andere categorieën omheen worden geclusterd. Het doel hiervan is samenhang tussen de codes aan te brengen.

Beschrijvende codes (p. 93)

Codes die de onderzoeker hoofdzakelijk gebruikt om beschrijvende categorieën mee aan te duiden en die kenmerkend zijn voor de oriëntatiefase van het onderzoek.

Codeboom (p. 87)

Het resultaat van de codering in een onderzoek is een hiërarchisch overzicht van de gebruikte codes in een vertakte structuur.

Coderen (p. 84)

Het onderscheiden van thema's of categorieën in de onderzoeksgegevens en het handmatig of geautomatiseerd benoemen van deze thema's en/of categorieën met een code (een naam of label).

Coderingsmal (p. 103 en p. 112)

Een min of meer vaste structuur om de gegevens te ordenen, bestaande uit vier elementen namelijk context, condities, strategieën of interacties en consequenties (ook: *coding paradigm*).

Computer-assisted qualitative data analysis (CAQDAS) (p. 117)

Een Engelse term voor door software ondersteunde kwalitatieve data-analyse.

Dimensies (p. 96)

De waarden die binnen (een kenmerk van) een categorie kunnen worden onderscheiden.

Interbeoordelaarbetrouwbaarheid (*inter-rater reliability*) (p. 97)

Het met meer personen beoordelen van de gemaakte keuzen tijdens de codering, om zo tot een systematische werkwijze te komen bij de codering met het doel de betrouwbaarheid te verhogen.

Interpreterende codes (p. 93)

Codes die de onderzoeker gebruikt om de betekenis van een fragment mee weer te geven en die een uitdrukking zijn van de ervaringen, standpunten, indrukken en visies van de onderzochten.

In-vivo codes (veldbetrokken begrippen) (p. 92)

Codes die voortkomen uit de terminologie van de deelnemers aan het onderzoek en waarvan verondersteld wordt dat ze goed bij het veld van onderzoek passen.

Open codering (p. 85)

Het verkennen van de onderzoeksgegevens in de beginfase van de analyse bestaande uit de uiteenrafeling en indeling van de gegevens in categorieën en het benoemen van deze categorieën met een voorlopige code.

***Pattern code* (p. 104)**

Een code die nodig is om in de onderzoeksgegevens een abstract patroon aan te duiden dat het niveau van de afzonderlijke tekstfragmenten overstijgt.

Selectief coderen (p. 105)

Het integreren van de categorieën en de onderzoeksdata door middel van het leggen van verbanden tussen de categorieën in het licht van de probleemstelling.

Theoretische begrippen (*constructed codes*) (p. 92)

De uit de literatuur en het vakgebied voortkomende begrippen die in het onderzoek als code worden gebruikt.

Typologie (p. 114)

Een mogelijke uitkomst van een onderzoek die functioneert als een denkmodel voor de lezer.

Begrippenlijst kwalitatief onderzoek Hoofdstuk 5

Lijst van belangrijke termen op alfabetische volgorde

Confessionele stijl van rapportage (p. 123)

Een stijl van rapporteren waarin de onderzoeker een actieve rol speelt en waarin er een persoonlijke verslaglegging van ervaringen en overwegingen wordt gemaakt.

Realistische stijl van rapportage (p. 123)

Een stijl van rapporteren over onderzoek waarbij de rol en eventuele invloed van de onderzoeker ongenoemd blijft in het verslag.

Subtiel-realistische stijl van rapportage (p. 123)

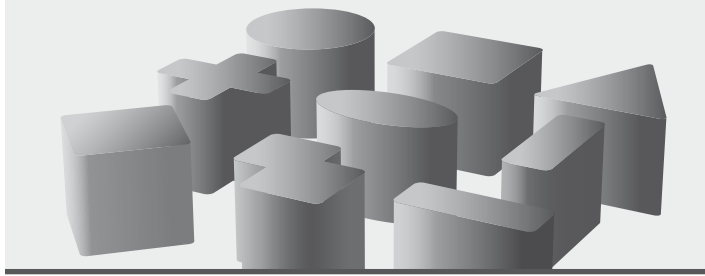
Een stijl van rapporteren waarin aandacht wordt besteed aan de methodische verantwoording van het onderzoek en waarin de onderzoeker reflecteert op de kwaliteit van het onderzoek.

***Thick description* (p. 131)**

Het geven van een uitgebreid beeld van omstandigheden, situaties, mechanismen en andere relevante onderwerpen binnen het onderzoek door middel van veelomvattende en gedetailleerde beschrijvingen.

Toestemming van participanten (*informed consent*) (p. 124)

Officiële procedure waarin deelnemers aan het onderzoek schriftelijk bevestigen dat ze naar waarheid zijn ingelicht over het doel en de werkwijze van het onderzoek en op basis van de informatie vrijwillig instemmen met participatie aan het onderzoek.

Begrippenlijst kwalitatief onderzoek

Hoofdstuk 6

Lijst van belangrijke termen op alfabetische volgorde

Betrouwbaarheid (p. 144)

De mate waarin de in een onderzoek gebruikte waarnemingsmethoden leiden tot gelijke uitkomsten wanneer het onderzoek opnieuw wordt uitgevoerd. Ofwel de afwezigheid van onsystematische of toevallige fouten.

***Empowering* (p. 149)**

Het doormiddel van onderzoek versterken van de positie (eigenmachtig maken) van de deelnemers aan en de doelgroep van het onderzoek. Dikwijls doelstelling van actieonderzoek of handelingsonderzoek.

Externe validiteit (p. 155)

De mate waarin de onderzoeksconclusies ook gelden voor andere, niet onderzochte situaties (ook: generalisatie).

***Going native* (p. 147)**

Wanneer een onderzoeker zo één wordt met de onderzochte gemeenschap of cultuur dat hij zich er niet meer van kan distantiëren en de resultaten van het onderzoek erdoor worden beïnvloed.

Methodische verantwoording (p. 150)

Het rapporteren van de gevolgde onderzoeksprocedure op een wijze die het mogelijk maakt dat anderen het onderzoek kunnen herhalen.

Objectiviteit (p. 148)

Wordt gezien als het streven van wetenschappelijk onderzoek waarbij neutraliteit of onpartijdigheid vooropstaan.

Overdraagbaarheid (p. 156)

De mate waarin de resultaten van onderzoek in andere situaties of op andere groepen kunnen worden toegepast door een analogie te maken tussen deze si-

tuaties of groepen en die welke in het onderzoek zijn betrokken (ook: *transferability*).

Peer debriefing (p. 152)

Het kritisch discussiëren met collega's (*peers*) over de werkwijzen en de bevindingen van het onderzoek.

Probabilistische generalisatie (p. 155)

Wanneer op grond van statistische toetsingscriteria mag worden aangenomen dat onderzoeksresultaten gelden voor de gehele populatie waaruit de steekproef is getrokken (ook: statistische generalisatie).

Reactiviteit (p. 147)

Het verschijnsel dat onderzochten hun gedrag veranderen wanneer ze weten dat ze aan een onderzoek deelnemen.

Reflexiviteit (p. 150)

Een onderzoeker is reflectief wanneer hij zich bewust is van kwaliteitsvraagstukken. Het beschrijven van het theoretisch en persoonlijke perspectief van de onderzoeker op het onderwerp van onderzoek en de mogelijke invloed die dit gehad kan hebben op het onderzoek, maakt hier deel van uit.

Representatiecrisis (p. 149)

Belangrijke periode in het denken over de kwaliteit van kwalitatief onderzoek, waarvan de kern is dat men betwijfelt of onderzoekers de door hen onderzochte personen kunnen vertegenwoordigen. Als gevolg daarvan trekt men eveneens in twijfel of onderzoekers dan wel bestaansrecht hebben.

Terugkoppeling naar participanten (p. 153)

Het laten meedenken en eventueel meebeslissen door de participanten aan het onderzoek door hun feedback te vragen over de interviews, observaties, interpretaties en conclusies. Ook *member checks* of *member validation* genoemd.

Theoretische generalisatie (p. 155)

Wanneer conclusies of theoretische inzichten uit een onderzoek dat is gebaseerd op een doelgerichte steekproeftrekking, ook geldig worden geacht in soortgelijke situaties die niet zijn onderzocht. Ook wel reikwijdte genoemd (ook: inhoudelijke generalisatie).

Triangulatie (p. 152)

Het vanuit verschillende invalshoeken – theoretisch, methodisch – benaderen

van de probleemstelling met als voornaamste doel het vergroten van de validiteit van het onderzoek.

Validiteit (p. 144)

Validiteit wordt opgevat als de mate waarin de onderzoeker meet of verklaart wat hij wil meten of verklaren. Ofwel de afwezigheid van systematische fouten in het onderzoek. Ook wel geldigheid genoemd.